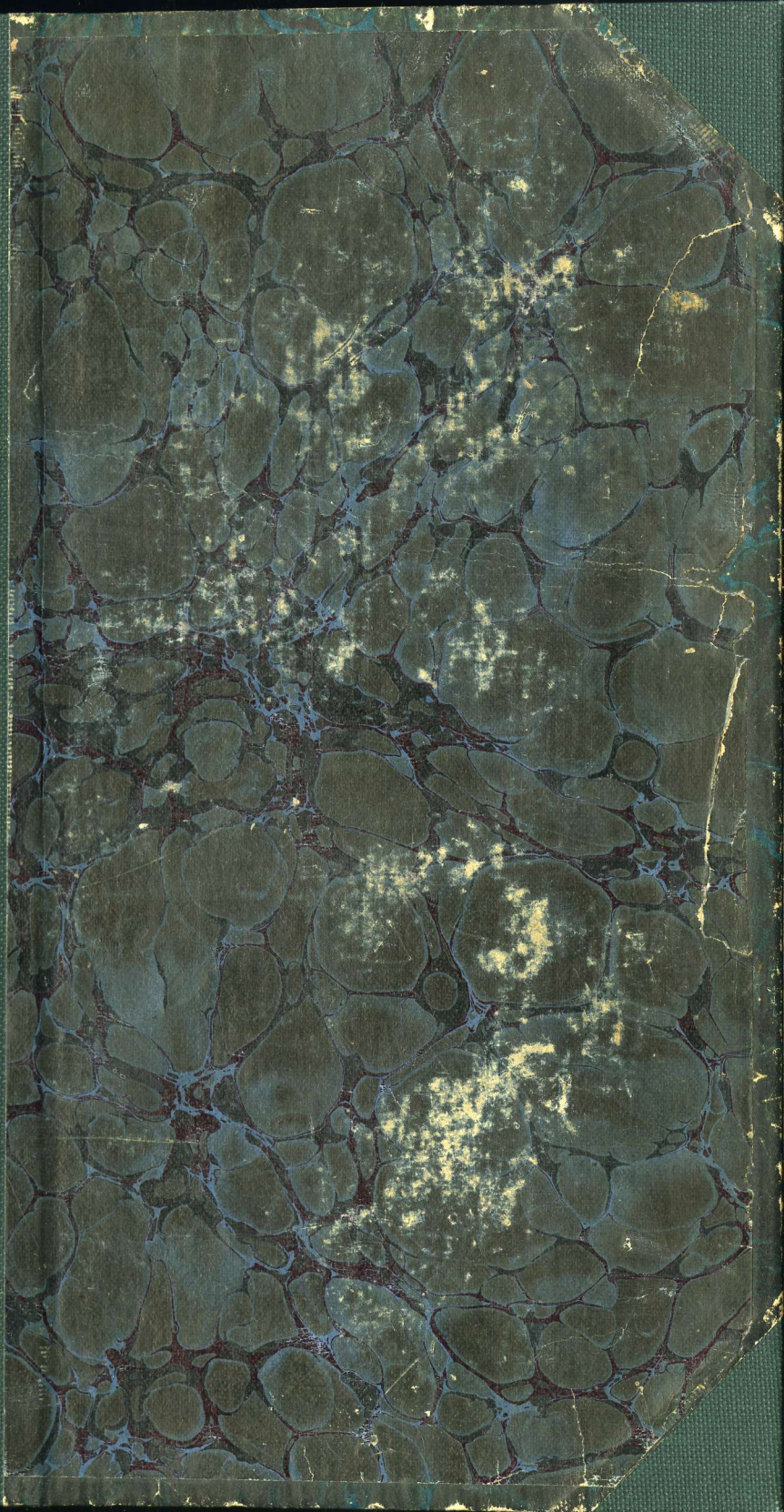

Politikai
röpiratok.

32.

Békés megyének

az 1870. 42. t. c. 91. §. alapján kidolgozott és a m. kir. belügyministerium által jóváhagyott

szervezési munkálatai

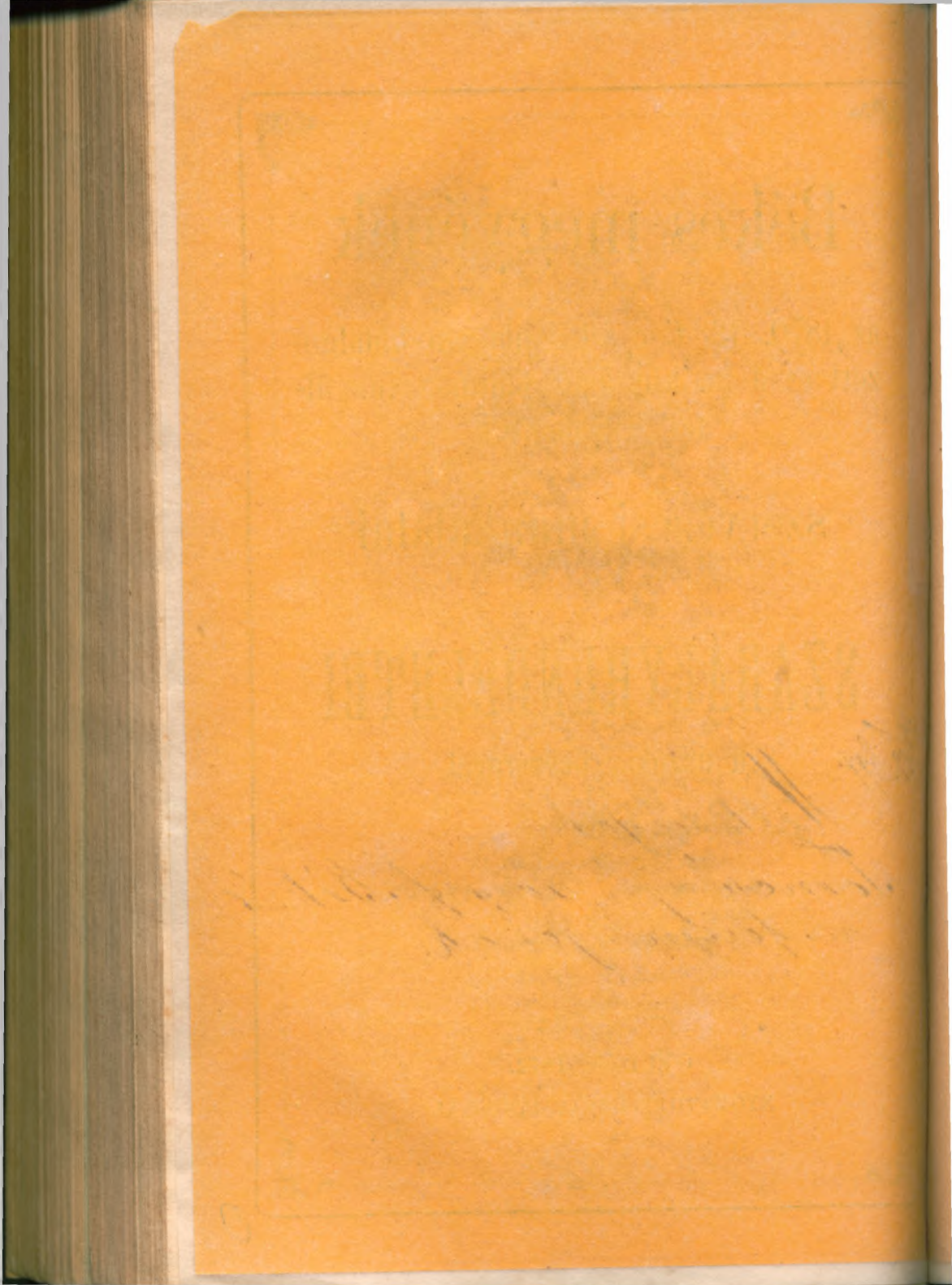
és

SZABÁLYRENDELETEI

a tisztikar névsorával.

GYULÁN, 1872.

NYOMATOTT DOBAY JÁNOSNÁL.

32
233

83
Könyvtár

Békés megyének

az 1870. 42. t. c. 91. §. alapján kidolgozott és
a m. kir. belügyministerium által jóváhagyott

szervezési munkálatai

és

SZABÁLYRENDELETEI

a tisztikar névsorával.

(Összegyűjtettek és kiadattak az 1872. január 29-én s folytatva
tartott rendkívüli közgyűlés 5. számú határozatából.)

GYULÁN, 1872.

NYOMATOTT DOBAY JÁNOSNÁL.

Baker's Directory

1850

1850

ALABAMA

Alabama

Alabama

Alabama

Békés megye területének szolgabirói járások szerinti felosztása

1. §

A köztörvényhatóságok rendezéséről szóló 1870. 42. t. cz. 91. §-ának a) pontjában foglaltakhoz képest és tekintve a helyi viszonyokat, úgy a közigazgatás és közszolgálat érdekeit: a megye hat szolgabirói járásra osztatik fel, következőleg:

1. **Gyulai járás.** Ide tartoznak: *Gyula* mezőváros és *Benedek*, *Póstelek*, *Gerla*, *Eperjes* puszták, — *Doboz* község és *Doboz-Megyer* nevezetű külsőség, — *Gyula-Vári* község — *Kétegyháza* község.

2. **Csabai járás.** Ide tartoznak: *Békés-Csaba* mezőváros és *Gerendás*, *Vandhát*, *Szent-Miklós*, *Kis-Kondoros* puszták, — *Gyoma* mezőváros és *Nagyállás*, *Póhalom*, *Székhalom*, *Ege*, *Felhalom*, *Csudaballa* puszták, — *Endröd* község és *Nyárszeg*, *Sima*, *Csejt* puszták, — *Uj-Kigyós* kertésztelep, *Ó-Kigyós* puszta.

3. **Békési járás.** Ide tartoznak: *Békés* mezőváros és *Bélmegyer*, *Fásmellék*, *Kamut* puszták, — *Mező-Berény* község, — *Körös-Tarcsa* község.

4. **Szarvasi járás.** Ide tartoznak: *Szarvas* mezőváros és *Décs*, *Nagy-Kondoros*, *Káka*, *Halásztelek* puszták, — *Szent-András* község és *Csabaesüd* puszta, — *Öcsöd* község *Báboczka*, *Veresegyház* puszták, *Nagy Csákó* puszta mindkét része.

5. **Orosházi járás.** Ide tartoznak: *Orosháza* község és *Kis-Csákó*, *Nagy-Szénás* puszták, — *Bánfalva* község és *Lajos-Szénás* puszta, — *Csorvás* község, — *Szabad-Szenttornya* község és *Pusztá-Szenttornya*, — *Tót-Komlós* község.

6. **Szeghalmi járás.** Ide tartoznak: *Szeghalom* község a határába eső pusztákkal, — *Füzes-Gyarmat* mezőváros és *Bucsa*, *Cséfán* puszták, — *Vésztő* község, — *Körös-Ladány* község és *Fás* puszta.

Választókerületek.

2. §.

Az 1870. 42. t. cz. 91 és illetőleg 25. §-ában foglalt meghatározásokhoz képest, a megyebizottsági tagok választása tekintetében megállapított választókerületek illetőleg alkerületeket, úgy ezeknek választási osztalékait, a következő átnézet mutatja :

Sorszám	Választó kerület vagy alkerület megnevezése	Választási székhely	A jogosult választók száma		Választ. bizottsági tagot	
			alke- rüle- tenk.	össz.	alke- rüle- tenk.	össz.
1	Gyulaváros alkerületei :					
	a) első tized	a városháza	330		6	
	b) második tized	{ a nagy magyarvárosi ol- vasókör helyisége	432	2065	8	38
	c) harmadik tized	{ a németvárosi iskolahelyiség	432		8	
	d) negyedik tized	ujvárosi olvasókör	432		8	
	e) ötödik tized	{ a görög-keleti iskolahelyiség	439		8	
2	Békésváros alkerületei :					
	a) Malomvég	160. házszám	383	1927	8	30
	b) Bánhida	626. házszám	411		8	
	c) Ibrány és ros z erdő	1054. házszám	361		6	
	d) Hatház	1564. házszám	408		8	
	e) Ujváros	2098. házszám	364		6	
3	Csabaváros alkerületei :					
	a) 1-ső kerület		320	1436	6	27
	b) 2-ik kerület		476		9	
	c) 3-ik kerület		320		6	
	d) 4-ik kerület		320		6	

Számszám	Választó kerület vagy alkerület megnevezése	Választási székhely	A jogosult választók száma		Választ bizottsági tagok	
			alke- rüle- tenk.	össz.	alke- rüle- tenk.	össz.
4	Szarvasváros alkerületei :					
	a) 1-ső kerület	Sziráczkí-féle népisk.	324		6	
	b) 2-ik kerület	Baltazár-féle népisk.	324		6	
	c) 3-ik kerület	Novák-féle népiskola	324	1189	6	32
	d) 4-ik kerület	Szlovák-féle népisk.	217		4	
5	Orosháza alkerületei :					
	1-ső alkerület	községháza	440		8	
	2-ik alkerület	községileg bérelt nagy-ut- czai 1143. számú ház	440	1156	8	21
	3-ik alkerület	nyílttér	276		5	
6	Gyoma	Gyoma		555		10
7	M.-Berény	M.-Berény		440		8
8	F.-Gyarmat	F.-Gyarmat		287		5
9	K.-Tarcsa	K.-Tarcsa		258		5
10	K.-Ladány	K.-Ladány		243		4
11	Szeghalom	Szeghalom		230		4
12	Szt.-András	Szt.-András		218		4
13	T.-Kömlös	T.-Kömlös		214		4
14	Vésztő	Vésztő	195	314		6
	Doboz		119			
15	Endrőd	Endrőd	188	262		5
	Csorvás		64			
16	Öcsöd		168			
	Szabad-Szt-Tornya	Öcsöd	38	276		5
	Bánfalva		30			
	Pusztá-Szénás		27			
	Pusztá-Szt-Tornya		13			
17	Kétegyháza		146			
	Gyula-Vári	Kétegyháza	172	339		6
	Kigyós		21			
			11399		210	

A tisztikar, a segéd-, kezelő- és szolgaszemélyzet létszáma és fizetési illetményei:

Folyó szám	Tiszti minőség	Rendes fizetés		Lakpénz		Utazási átalány		J e g y z e t
		frt	kr.	frt	kr.	frt	kr.	
	A) Közp. tisztv.							
1	Alispán	2400	—	—	—	200	—	természetbeni lakás
2	Főjegyző	1500	—	200	—	—	—	
3	Aljegyző	1000	—	150	—	—	—	
4	Tiszti főügyész	1500	—	200	—	—	—	
5	Főpénztárnok	1500	—	200	—	—	—	
6	Alpénztárnok	900	—	150	—	—	—	
7	Főorvos	1000	—	200	—	200	—	
8	Alorvos egysz. kórházi orvos	600	—	150	—	—	—	
9	Levéltárnok	800	—	150	—	—	—	
10	Főszámvevő	1500	—	200	—	—	—	
11	Alszámvevő	900	—	150	—	—	—	
12	Mérnök	1500	—	200	—	300	—	
13	Állatorvos	500	—	150	—	200	—	
	Segéd-személyz.							
14	Iktató egysz. al- levéltárnok	600	—	100	—	—	—	természetbeni lakás
15	Kiadó	600	—	100	—	—	—	
16	4 irnok, egyenk.	500	—	—	—	—	—	
17	Könyvművelő	500	—	—	—	—	—	
18	Várnagy	500	—	—	—	—	—	
	Arvaszék.							
19	Elnök	1600	—	300	—	—	—	
20	2 ülnök, egyenk.	1200	—	200	—	—	—	
21	Jegyző	1000	—	150	—	—	—	
22	Számvevő	900	—	150	—	—	—	
23	Közp. közgyám	750	—	150	—	—	—	

Folyó szám	Tiszti minőség	Rendes fizetés		Lakpénz		Utazási átalány		J e g y z e t
		frt	kr.	frt	kr.	frt	kr.	
	Arvasz. segédsz.							
24	Kiadó egysz. iratt.	600	—	100	—	—	—	
25	Iktató	600	—	100	—	—	—	
26	2 irtok, egyenk.	500	—	—	—	—	—	
	B) Kültisztvisel.							
27	6 szolgabíró egy.	1500	—	—	—	200	—	természetbeni lakás egyenként 300 forint lótartási átalány
28	6 csendbíró egy.	800	—	—	—	—	—	
	Kültisztviselők segédszemélyz.							
29	6 szolgab. irt. egy.	400	—	—	—	—	—	
	Járási bábák.							
30	6 jár. bába egy.	100	—	—	—	—	—	
	C) Szolgaszem. tishti hajduk.							
31	Főisp. tishti hajdu	160	—	—	—	—	—	a tishti hajduk még ezenfelül ruhaillet- ményt is kapnak
32	Alisp. " "	160	—	—	—	—	—	
33	Főjegyz. " "	160	—	—	—	—	—	
34	Főpénzt. " "	160	—	—	—	—	—	
35	Tishti ügy. tishti h.	160	—	—	—	—	—	
36	6 szolgabírói egy.	160	—	—	—	—	—	
	Hivatal-szolgák.							
37	2 a jegyzői, számve- vői s levéltári tisztsé- gekhez egyenként	180	—	—	—	—	—	a hiv.-szolgák ezenfe- lül még ruhailletményt is kapnak
38	Alispán rendelk. 2 praet. huszár egy.	180	—	—	—	—	—	
39	1 árvaszéki hiva- talszolga	180	—	—	—	—	—	
40	Lánczhúzó	300	—	—	—	—	—	ruházat nélkül

Folyó szám	Tiszti minőség	Rendes fizetés		Lakpénz		Utazási átalány		J e g y z e t
		frt	kr.	frt	kr.	frt	kr.	
		D) Csendlegény.						
41	A gyulai szbirói járásb. 8. egyenk.	300	—	—	—	—	—	A csendlegények ezenfelül még egyenkint 150 frtnyi lótartási átalányt s ruha-illetményt is kapnak. — A hat járásban rendszeresített 48 csendlegényi állomás közül 6, gazdálkodás szempontjából nem töltetett be, s így összesen 42 csendlegény van tényleg alkalmazásban, melyszámból a csabai, orosházi és szarvasi járásban 8—8, a többi 3 járásban pedig hat—hat csendlegény van.
42	A csabai „	300	—	—	—	—	—	
43	A békési „	300	—	—	—	—	—	
44	A zorosházi „	300	—	—	—	—	—	
45	A szarvasi „	300	—	—	—	—	—	
46	A szeghalmi „	300	—	—	—	—	—	
47	A megyei épületeknél alkalmazandó fűtőknek	120	—	—	—	—	—	

A tisztviselők hatásköre, a munkafelosztás, napdijak fokozata és fuvardij.

3. §

Az *alispán* hatásköre és teendői a törvényhatóság rendezéséről szóló 1870. évi 42. t. cz. 58. §-ában, határozottan körülírtak. Mint a megye első tisztviselője a közigazgatási kormányzatot a törvényhatóság nevében vezeti s minden ügyben intézkedik, mely az idézett törvény által a közgyűlés hatásköréhez utasítva nincs. A törvény világos rendelkezése kizár ugyan minden kétséget az alispán hatásköre és teendői iránt; mindazáltal a törvény idézett 58. §-ának 1) pontjában foglalt azon rendelkezés, miszerint az alispán a katonai elszállásolási ügyekben intézkedik, oly értelmezés kívántatik tulajdonítatni, hogy a mennyiben a fenálló törvények és törvényes gyakorlat szerint a katonaságnak a törvényhatóság területén időnként eszközözendő állandó elhelyezése feletti határozás, kizárólag a megye közönségét illeti, az említett szakasz kérdéses pontja, a törvényhatóság területén időnként átvonuló katonaságnak az átvonulás

időtartamára való elszállásolására, illetőleg az ez iránti intézkedések megtételére vonatkozik.

Illetve az alispánnak az idézett §. a) pontjában foglalt azon kötelességét, miszerint a közgyűlésnek tüzetes jelentést tesz ugy intézkedéseiről, mint a törvényhatóság állapotáról: ezen minden tekintetben részletesen és kimerítőleg szerkesztett jelentés mindazon rendes közgyűlésekre beterjesztendő, melyek az idézett t. cz. 42. §-a értelmében összel és tavasszal mulhatlanul megtartandók, és a melyek ugyanezen szakaszhoz képest a törvényhatóság által annak idején szabályrendeletileg megtartandóknak kimondatnak.

A megyei pénztárból kikölesönzött tőkék után járó kamatoknak rendetlen fizetői, úgy a kellő biztosítékot nem nyújtó kötelevények a pénztárnok által bejelentetvén, szükségesetén az illetén veszélyeztetett tőkéknek biztosítása, esetleg felmondása s általában az e tekintetekbe szükségeseknek látszó törvényes lépések megtétele, az alispán teendőihez tartozik.

4. §.

Eltekintve a törvény ama intézkedésétől, melyszerint ha az alispán beteg, ha távol van, vagy az alispán szék üres, az alispáni teendőket a *főjegyző* teljesíti: a főjegyző hatásköre a jegyzői tisztség többi tagjai, a levéltárnok, segéd-levéltárnok, iktató, kiadó s az irnokok feletti közvetlen felügyeletre terjed ki.

Ugy a főjegyző, mint az aljegyző jogait és kötelességeit a törvény szabályozván s a jegyzői teendők általában a fő- és aljegyző illetőleg a jegyzői tisztség által lévén teljesítendők: ezen jogok és teendők részletes felsorolása mellőztetik.

Egyébiránt ugy a fő- mint aljegyző teljesítik mindazon teendőket, melyeket akár a törvény, akár a törvényhatóság a jegyzőkre ruház, vagy ruházni fog s e teendőknek megosztását a főjegyző intézi el.

A jegyzői kar felügyel a kiadmányozás helyessége és gyorsaságára s e tekintetben, valamint az ügykezelésnek a fenálló szabályok szerinti pontos menetéért az alispánnak felelős.

5. §.

A *tiszti ügyész* hatáskörét és kötelességeit a törvény határozza meg. Ezeken felül a t. ügyész véleményt ad a közgyűlés vagy az alispán által hozzá utasított ügyekben teljesíti a különböző kül-

döttségi megbizatasokat és részt vesz mindazon bizottságok és küldöttségek tanácskozmányaiban, melyekben részt venni akár a közgyűlés, akár az alispán által utasítva van.

6. §.

A szolgabírák hatáskörét és kötelelességeit ugyancsak a törvény és a törvényes gyakorlat szabályozza. Mint különösebben felemlítendő teendőjét a szolgabírónak a megye közönsége azt határozza hogy az aratási s általában a mezei munkák idején a munkás és tulajdonosok közt felmerülhető surlódások, mint munka megtagadás stb. eseteiben eddig is a szolgabírák által gyakorolt beavatkozás illetőleg intézkedési jog és kötelelesség, mint oly rendőri teendő, mely rögtönös szükségességénél fogva, lehető gyorsan fogantatba veendő s ennél fogva, más hatóságra vagy bíróságra átruházhatónak nem látszik — továbbra is a szolgabírakat illesse.

7. §.

A fő- és alpénztárnok illetőleg a pénztári tisztség a megye összes pénztárait kezeli, azokról rendes naplókönyveket vezet, melyekbe a napi bevételeket s kiadásokat rendszeren és azonnal bejegyzí, onnét pedig a főkönyvbe bevezeti, hogy ekként a pénztár valódi állását bár mely pillanatban tisztán kilátni lehessen.

A házi pénztár állásáról minden két hónapban számadási kivonatot készít, s ezt az alispáni hivatalnak bemutatja, a ministerium által megrendelt pénztári kimutatásokat időszaenként elkészítvén betérjeszti.

Az alispáni utalványozásokat jóváhagyás és megerősítés végett a bizottmányi közgyűlésnek időnként bemutatja s a pénztárak érdekében szükséges jelentéseket annak idejében megteszi.

Az összes pénztárakról a megszabott időben az évi számadásokat elkészíti, s azok minden egyes tétéleit utalvánnyal ellátott hiteles okmánnyal támogatva, a bizottmányi közgyűlésnek illetőleg az állandó választmányának megvizsgálás végett betérjeszti, a számvévi észrevételekre felvilágosítást ad s a szabályellenes tettekért s netáni hiányokért felelősséggel tartozik.

A hivatalos írományokról, levelezésekről, s általában a pénztári tisztség körében előforduló cselekményekről rendes jegyzőkönyvet vezet, melyben az időnként hozzá érkező iratokat, okmányokat, utasításokat s rendeleteket külön szám alatt bejegyzí s a reá bizott

szerezéseket, kötelezvényeket, s leltárakat nyilván tartja s hiven megőrzi.

A pénztári állami- s magán kötvényeket evidentiába tartani, azok lejáratára, kellő biztosításra s kisorsolására felügyelni tartozik.

A kamatokat a maga idejében beszedi, a rendetlen fizetőket és veszélyes kötelezvényeket pedig kellő időben orvoslás végett bejelenteni köteles.

A hivatalos levelezésekről és pénzküldeményekről külön postakönyvet vezet s e tárgyban a fenálló postai rendszabályok szigorú megtartását tartja szem előtt.

A tisztii és szolgaszemélyzet fizetése után kivetett jövedelmi és személyes kereseti adót beszedi s azt időnként az adóhivatali pénztárba beszállítja.

A pénztári előlegezések, hátralékos rabtartási költségek, ugy megyei és közkorhási, ápolási és tartási költségekről valamint a letéti pénztárról is külön külön nyilvántartó könyvet vezet, azok megterítéséről s behajtásáról gondoskodik és szükség esetén ezek iránt jelentését az alispánhoz beterjeszti.

A megye összes épületeiről és általában minden ingatlan vagyónáról évenként megújított leltárt vezet s azt a közgyűlésnek bemutatja.

A szolgaszemélyzet ruha és felszerelési czikkeit evidentiába tartja, a szabályszerű kiszolgáltatásra felügyel.

Végül a mennyiben a megyei pénztár hiánytalan kezelése tekintetében a felelősség a megyei pénztárt illeti s ennél fogva indokolt, hogy kezelő pénztárnokai tekintetében a megye is biztosítékkal bírjon: a pénztárnokok által biztosítéki összeg letételének szükségé elvben kimondatik.

A biztosítéki összeg mennyiségének meghatározása, a közelebb megalakulandó új megyei bizottságnak hagyatik fen.

8. §.

A fő- és alszámvevő illetőleg a megyei számvevőség hivatali körébe tartoznak mindazon cselekvények, melyekben számtételek fordulnak elő. Ilyenek a megyei házi- és közalapítványi számadások, az ezekben előforduló bevételek és kiadások ellenjegyzése, mit az által gyakorol, hogy a fenforgó kérdésben, véleményét a megyei

kormányzó alispánnak terjeszti be, a számlákat, kimutatásokat fejtvényekkel ellátva érvényesíti.

Tettleg befoly az évi költségvetés előirányzatának készítésébe, tagjai minden megyei küldöttségnek, mely számtételeket, pénzt tárgyal.

Jelen van a megyei pénztárak véletlen megvizsgálásánál.

Mindennemü statistikai kimutatásokat a járási főszolgabírák által beadott jelentések alapján elkészíti.

A megye tulajdonát képező mindennemü ingó és ingatlanokról egy szabályszerű föleltárt készít, azt magánál őrzi s a megye vagyonait a leltár alapján nyilván tartja. E leltár egy példánya az alispánnak is kiadandó.

Kötelessége a számvevőségnek a megyebeli községek vagyoni állagának ellenőrzése, adásvételi és más terhes vételi szerződésekről okadatolt véleményt adni, a kormányzó alispán útján a törvényhatóságnak.

Megvizsgálja a megyei házi és közalapítványi pénztárakról szóló számadásokat, valamint a községek évi költségvetéseit és számadásait is. Megvizsgálás és megvitatás után, azokat a megyei számszéknek felülvizsgálat végett véleményével a felmerült észrevételekkel és azokra adott feleletekkel együtt előadja.

Hivatalból felügyel arra, hogy a községek adózói, községi adóval túl ne terheltessenek.

Kötelessége a számadások megvizsgálásánál figyelemben tartani, hogy a helyben hagyott költségvetés megtartatott-e a számadásban? ha eltérést észlel, azt bejelenteni köteles.

Az év elteltével a községek beküldött mindennemü számadásait átveszi, a számvevőség jegyzőkönyvébe bevezeti, annak számával ellátja és lehető leghamarabb vizsgálat alá veszi. Ha az év letelte után, ápril hó 1-ig sem jönne be valamely községből a számadás, a számvevőség kötelessége annak beadását szorgalmazni és ha ennek daczára sem érkezne be, — arról a megyei kormányzó alispánhoz jelentést tesz.

9. §.

A megye főorvosa általában a megye területén a közegészségügy öre. Mint ilyennek feladata a megyét évenként kétszer u. m. tavasszal és ősszel községenként beutazni, tapasztalatainak eredmé-

nyéről mindannyiszor a megye alispánjának jelentést tevén. Gondoskodik, hogy a megye egyes községei egészségügyi organumokkal általában, a szegényebbek legalább szülésznőkkel ellátva legyenek. Feladata a véd-himlő oltásnak a megye egyes községeiben a községi, — ott, hol községi orvosok nincsenek, a megye alorvosa által leendő foganatosításáról gondoskodni. Felügyel a megye területén létező ugy megyei mint községi kórházakra, s a megye területén netalán nyilandó másnemű gyógyintézetekre; az ezen kórházakban a betegek számára a megyei vagy városi kórházi alap terhére rendelt vényeket évnegyedenként átvizsgálja s hasonlóul revideálja az egyes járásokban a csendőrök számára az egyes megkeresett községi orvosok által kiállított vényeket, s ez által a megye házi pénztárának illetéktelen terhelését ellenőrzi. A gyógytárakat évenként legalább egyszer és pedig az őszi hónapokban minden díj nélkül megvizsgálja, az ezen vizsgálatokról szóló jegyzőkönyveket a megye alispánjának beterjeszti. A prostitutio ügyét figyelemmel kíséri és gondoskodik, hogy az e tekintetben fenálló rendszabályok szigoru megtartása által az egyesek egészségét fenyegethető hátrányok elháríttassanak. — A kórforgalomról mint szintén a szaporúság és halálozásról minden következő év kezdetén, szakértői s egyszerűszersmind statistikai jelentést tesz.

Járványok idején — legyenek azok ember vagy állatjárványok — a járvány első jelentőségeiről a megye alispánját s ennek közvetítése által a központi járási bizottmányt értesíti. A járványok elhárítása — vagy ha az lehető nem volna — annak minél szűkebb körre leendő szigetelésére szükséges óvó illetőleg mentő rendszabályokat javaslatba hozza. Járványok idején általában a megyét, különösen pedig a járványlátogatta helyeket koronként beutazza; felügyel arra, hogy a központi járványbizottság által az egyes községi járványbizottságnak megküldött rendszabályok megtartatnak-e; a járvány állásáról a központi bizottság által meghatározandó időszakonként közvetlenül ennek és közvetve a kormánynak jelentést tesz. A járványok megszüntével a tapasztalatokról s az ezekből vonható eredményről zárjelentését beterjeszti.

Intézkedik a községi orvosok utján a tekintetben, hogy a vágószekek a községekben a községekben a közegészségre nézve árthatatlan helyeken állíttassanak fel.

Végül a megye által reá ruházott specialis megbizátásokban p. o. ujonczállítás stb. eljár.

Hatásköre kiterjed a megye alorvosa és állatorvosa, a községek tisztii orvosaira és a járási bábákra s ezekhez a fent körülírt célok elérhetése tekintetéből kötelező utasításokat bocsáthat.

10. §.

A megye alorvosa a főorvos közvetlen alárendeltje; amannak akadályozása esetében helyettesítője. Kötelessége a megye területén orvosokkal el nem látott községekben vagy pusztákon a védhimlő oltást teljesíteni; a megyei korházban ápolt betegeket s a gyulai járás csendlegényeit orvosilag ellátni.

11. §.

A megye állatorvosa a hasznos házi s gazdasági állatok egészségének felügyelője. Mint ilyen a megyét évenként kétszer beutazza, a gazdasági állatok közül különösen a lovakat megvizsgálja. Állatjárványok esetén teendői ugyanazok, melyek fentebb a megyei főorvos teendőiül elősoroltattak. Jelentéseit a megyei főorvos és alispánhoz teszi.

12 §.

A járási bábák kötelessége a járás területén a szegényebb sor-su szülönöknek díjtalan ellátása.

13. §.

A megyei mérnök teendői:

A megyei utakon a biztos közlekedés fentartása feletti felügyelet; minélfogva minden év végén indokolt munka és költség előirányzatot készít azon közmunka napszámokról s készpénz szükségletéről, melyek a következő év folytán az egyes, még pedig szolgabirói járások szerint megszaggatott utvonalak, ezeken levő hidak, átereszek, vagy más bár minemű műépítmények jókarban tartására eshetőleg újból építésére vagy átalakítására igényeltetni fog; költségelését véleménye kíséretében a megyei költség előirányzat megállapítására összehívott közgyűlés elé terjesztés végett ideje korán benyújtja a megye állandó építészeti s közmunka küldöttségéhez. A kövezett utaknál, hidaknál, átereszeknél, vagy az utakon lévő bármely műépítményeknél előforduló, s az évi költségelőirányzatba

felvett építkezésekről, valamint a közönséges utvonalakon, akár a terület teknős alakja miatt, akár árvíz ellen szükséges töltésekről, tartozik a mérnök a munka kiadását megelőzőleg, részletes tervezetet, munka előirányzatot, s költségvetést benyújtani az alispánhoz. Mindezen tárgyakkal a közvetlen felügyelet s munkavezetés a mérnök kötelessége; míg a közönséges utaknál előfordulandó közmun-ka erővel végzendő igazolásokat maga a járási szolgabíró hajthatja végre, a mérnök csupán arra ügyel fel: megtörténtek-e és sorsze-rint hajtattak-e végre a kellő kijavítások, s mulasztás esetében az alispánhoz jelentést tesz.

A megye tulajdonához tartozó épületek jókarban tartása felett felügyel. Erre nézve ugy az előleges költségelőirányzatot, mint a részletes tervezetet s végrehajtást illetőleg ugyanazon eljárásnak van helye, mely az utakon levő műépítményeknél leiratott.

Mindazon megyei épületeket, utvonalakat s ezeken levő műépít-ményeket, melyekről a mostani állapotot előtűntető rajzok nem len-nének, rendszeresen felveszi s rajzolások által előtűnteti. Megjegyez-tetik, miszerint közönséges utvonalaknál, csak az út hossza, széles-sége s irányvonalai veendőek fel s rajzolandók a megye térképébe, hossz- és kereszttszelvény rajzok csupán csak kövezett utakról vagy az utvonalakban levő töltésekről szükségeltetnek. Ezen rajzok idő-ről időre az egyes építményeken történt változtatások szerint mó-dosítandók, vagy ujakkal pótlándók, hogy a mérnök bármikor ké-pes legyen az egyes építményekre nézve felmerülő kérdésekre kielé-gítő feleletet illetőleg felvilágosítást adni.

Az inént említett építmények a mérnök felügyelete alatt áll-ván, tartozik azokról, az utvonalak kivételével évről évre rendes leltárt 2 példányban készíteni, egyik a számvevőséghez beterjesz-tendő, másik pedig a mérnök használatára marad. A leltárban ki-teendő: az egyes építmények, sőt lakházaknál, a hozzá tartozó ke-ritések, kutak stb. anyaga s főbb méretei, valamint szobák s más helyiségek száma, továbbá elkülönített rovatokban kimutatandó a megelőzőtt évről átjött állapot, e lejárt év folytán történt változ-tatás s ezekből a leltár készítés alkalmávali állapot. Hogy minden egyéb a mérnök számadása alatt álló műszerekről, szerszámokról, eszközökről s egyéb tárgyokról hasonló leltár készítendő s nyujtan-dó a számvevőséghez, az a kezelési szokásokból önként következik.

Egyes felek vagy a közigazgatási tisztség felhívására, a me-gye területén felállítandó gőzgépeket megvizsgálja s azoknak hasz-nálhatóságáról bizonyítványt ad, valamint mindennemű mérnöki mun-

kálatokat felül bírál s hitelesít mely munkákért az érdekel^t felek által külön díjaztatik.

Árvizek alkalmával a megyebeli egyes veszélyben forgó községeket műszaki tanácsával segíyezi, a szabályozási társulatok működését figyelemmel kíséri s erről az alispánt a szükséghez képest értesíti

Végre minden a megye hatáskörébe tartozó s mérnöki ismereteket igénylő ügy elintézésébe a közgyűlés vagy alispán rendelkezése szerint befoly.

14. §.

A levéltárnok a megye levéltáranak öre és gondviselője s mint ilyen a levéltárba letett irományok, törvények, törvénykönyvek, a megye zászlója, régiségek, érmek stb. fölett őrködik, ezek kellő rendbentartása, hiánytalansága s épségben maradásáról gondoskodik; mi végből mind az mi a levéltárban őriztetik, pontos leltár mellett nekie átadandó. E leltár egyik példánya az alispánnak, egyik pedig a számvevőnek adandó ki.

A tisztviselők és segédszemélyzet szükségletére beszerzett irodai szereket, azok között rendes jegyzék illetőleg átvételi elismervény mellett kiosztja, a megtörtént kiosztásról pontos számadást készít s azt az alispánnak bemutatja.

Az ugynevezett közérdekű nyomtatványok (igazolványi jegy — marhas járlat) beszerzéséről — előzetes alispáni engedély mellett gondoskodik, ezen nyomtatványokat szabályozott árak mellett elárúsítja — s mindezekről pontos számadást készítvén, azt az elárúsításból befolyt pénzekkel együtt az alispánnak bemutatja.

Az elintézett ügydarabokról sortár s egyéb a kezeléshez szükségeselt nyilvántartási jegyzékeket vezet, s a mennyiben e tekintetben a levéltárban régibb időkből származó hátramaradások lennének, ezeket a segéd-levéltárnok segélyével pótolja, továbbá a levéltárban levő régibb és újabban érkező ügyiratokat rendszeresen csomagolja.

Magán feleknek alispáni írásos engedély mellett okmányok vagy egyéb iratok hitelesített másolatát kiadja.

Az illetén hiteles kiadványok írárdija ivenként 50 krban alapittatik meg.

Közvetlen felettesse a segéd-levéltárnoknak, ennek segélyét igénybe veszi, s ezzel egyetértőleg a készülő ügydaraboknak előíratokkal ellátását eszközli.

15. §.

A segéd-levéltárnok segédje és helyettese a levéltárnoknak s ennek bárminemű akadályoztatása esetében teendőit teljesíti.

A mennyiben pedig a segéd-levéltárnok egyszersmind iktató is, mint ilyennek a következő kötelességei vannak:

A beérkező mindennemű hivatalos beadványokat, a megérkezés idejének az alispán által történt rájuk jegyzése után az e célra szolgáló iktató könyvbe beiktatja; azokat a folyó ügyszámmal s a mellékletek számával ellátja, a beadvánnyal netán érkezett pénzek mennyiségét rájegyzi, a pénzt pedig pontos jegyzék mellett ideiglenes letétben kezelés végett a pénztári tisztségnek azonnal át-szolgáltatja.

Az iktatókönyv tartalmát rövid kivonatokban előtűntető betűsorozatos, úgynevezett kézi sortárt vezet.

A kiadóhivatalból beérkező ügydarabokat jegyzék mellett átveszi, s azoknak miként lett elintézését az iktatókönyv illető rovatába bejegyzi.

Az elintézett ügydarabokat a levéltárnoknak adja át.

Oly elintézett ügydarabokat azonban, melyek végleges elintézése egyes tisztviselőknek bizonyos határidőre beérkezendő jelentésőtől feltételezvék, jegyzék mellett nyilvántartás végett magánál tartja mindaddig, míg a határidő bekövetkezett. Ha a határidő le-telt, tekintet nélkül arra: valjon a sükségelt jelentés beérkezett vagy nem, az ügydarabot az illető jegyzőnek haladéknélkül bemu-tatja.

16. §.

A kiadó az irnokok közvetlen felügyelője s mint ilyen:

Az irnokok által a hivatalos óráknak megtartására felügyel. A hanyag vagy pontatlan irnokot a főjegyzőnek bejelenti.

A leírás végett kiadott jegyzőkönyveknek s ügydaraboknak tiszta és hibátlan elkészítésére felügyel.

A kiadmányozást a pénzzel járó kiadmányokra való különös figyelemmel gyorsan s a nyert utasításokhoz képest pontosan teljesíti.

A kiadmányozás után a visszamaradt ügyiratokat s a netán kiadmányozott pénzekről szöllő postai, vagy egyéb elismervényeket rendes jegyzék mellett az iktatónak átadja, s mindezen felsorolt te-

endői s kötelességei tekintetében a fő- illetőleg aljegyzőnek felelősséggel tartozik.

Ügykönyvei a következők: a leírás végett átvett ügydarabok jegyzéke, a leirott s az iktatónak átadott ügydarabok jegyzéke, melyben a pénzküldeményes ügydarabok különösen megjelölendők, — helybeli és vidéki postakönyv.

17. §.

Az irnokok teendőit a nékiek kiosztott jegyzőkönyvek, jegyzőkönyvi határozatok, jelentések, levelek és kimutatások pontos és hibátlan leírása képezi.

Kötelesek a hivatalos órákat megtartani és sürgős szükség esetén a hivatalos órákon túl is munkálkodni.

Föllebbvalóiknak engedelmességgel tartoznak.

18. §.

A járási csendbiztosok az illető járásbeli főszolgabírák közvetlen felügyelete s rendelkezése alatt állanak.

A járási csendbiztosok hatásköre saját járásukra terjed ki, azonban nyomozás és üldözések alkalmával más járások területén is átmehetnek s elfogatásokat ott eszközölhetnek, mit azonban, ha előlegesen meg nem történnhetett, utólagosan az illető járási hatóságoknál bejelenteni tartoznak.

Kötelességeik:

Az összes megyei lakosság és az utasok személy- és vagyonbiztosságának fentartása; a megyében a közcsend, rend és nyugalom feletti őrködés. E czélból:

Köteletségük járasaik területét, kivéven azon okadatolt eseteket, midőn szolgálatukat egy veszélyesebb vidék érdeke igényli, minden hónapban egyszer, vagy a hányszor a szükség igényli az alattas csendlegénység egy részével tapasztalatok szerzése végett, ugy a magában czirkáló legénység magaviseletéről meggyőződést szerzendő, beutazni, nem különben veszélyesebb időkben az őrzárakat személyesen vezetni.

Őrzárakat kirendelni ugy, hogy a legénység egyrésze kinta járásban czirkál, egyrésze belső szolgálatot tesz, egyrésze pihen. hogy szükség esetén kéznél legyen.

A czirkálá-ra kiküldött legénységet őrzárati ivekkel ellátni, és az őrzárát vissza érkeztek az őrzárati jegyzőkönyvbe vezetni.

A szolgabíróhoz havonként rendőri és ügykezelési táblás kimutatásokat beterjesztteni.

A csendlegénység között fegyelmi s szolgálati tekintetben szigoruan felügyelni.

Rablók üldözésénél a csendlegényeket személyesen vezetni és vezényelni.

A járásukban felmerülő rablási és lopási eseteket személyesen nyomozni, a csekélyebbeket a hó végével jelenteni, a nyomozás folytán alapos gyanuval terhelt egyéneket elfogni s az illető hatóság kezeibe szolgáltatni

A csendlegénység fegyverzete, ruházata, lőszere, nyereg-készlete, úgy a fölött, hogy a csendlegények szolgálatra teljesen alkalmas lovakkal lássák el magokat, felügyelni.

Kötelességük a járásuk területén tartatni szokott, úgy a szomszédos országos vásárok alkalmával, közbiztonsági tekintetben őrzárakat rendelni, mi czélból a szomszédos járások legénységének egy része a vásárok helyére összevonható.

Felsőbb rendeletek folytán karhatalmat kiszolgáltatni s azt szükség esetén személyesen vezetni.

Tűz- és vízveszélyek alkalmával alárendelt közegeikkel a helyszínen megjelenni, és ott a kiadott rendeletek pontos teljesítése s a rend fentartásában az előjárókat segíteni.

A járási gyanus egyénekről nyilvántartási jegyzőkönyvet vezetni s azt a szomszédos járásbeli csendbiztosokkal is közölni.

A hozzájuk továbbított fegyverek kellő őriztetése és továbbításáról gondoskodni.

A járásuk területén lévő kocsmákra és bordélyházakra köz- és egészség rendőri tekintetben felügyelni.

A járási csendlegénységet hatásköre és kötelességei ismeretére ugyszintén lovaglás és ügyes fegyverkezelésre oktatni s e czélból gyakorlatokat tartani.

Bármi oknál fogva elfogott személyek letartóztatását 24 óra alatt az illető hatóságnak bejelenteni

Kötelességük a következő irodai jegyzőkönyveket vezetni :

Egy iktató-könyvet, abba vezetettvén a beérkezett rendeletek, idegen hatóságok megkeresései, bejelentett rablások s lopások s mindegyféle rendőri panaszok s mindezekben történt eljárás.

Levelezési jknyvet, melybe a törtéendő levelezések rövid kivonatban jegyzendők.

A letartóztatott és bejelentett egyénekről jegyzőkönyvet, hova a letartóztatott egyének személyleírása, neve, lakhelye, letartóztatásuk ideje és oka, kibocsájtásuk, hova kísértetésük s a netaláni bűnjelek bejegyzendők.

Őrjáratok jegyzőkönyvet, hová az őrjáratok elindulása s visszaérkezésének napja, személyzete s a nevezetesebb e tekintetbeni megjegyzések vezetendők.

19. §.

A csendlegénység főkötelessége az illető hatóságok s az előjárók iránti tisztelet s feltétlen engedelmesség, szolgálatban pontosság, a közönség irányában illedelmes magaviselet, s emberies bánásmód, józanság, hűség s megvesztegethetlenség.

A csendlegénység szolgálata áll a járás területén való portyázásból, őrjáratokból, mely alkalmakkor minden kihágásokról s bűntettekről maguknak tudomást szerezni s azokat bejelenteni tartoznak.

A gonosztevők s a bűn szorgalmas utánnnyomozásából.

A tetten ért, vagy bizonyítékok folytán gyanuval terhelt rablók, gyilkosok, gyújtogatók, tolvajok, csalók, erdei s mezei kárttevők elfogatása s följelentéséből.

Kötelességük minden csoportosulás s koresmai összejövetelek-nél, hol a kedélyek felhevült állapotából komolyabb következményekre lehet számítani, föllépni s a kedélyeket lehetőleg szép szóval lecsillapítani s a bajt megelőzni.

Minden egyes polgár személyét s vagyonát erőszak s megtámadás ellen védeni.

Holttestek találása, előfordulható tüzek, betörések, lopások, egyszóval a járás területén előfordulható *bűntettek* s kihágásokese-teiről pontos tudomást szerezni, e célból nyomozni s a fellebbválnak rögtön jelentést tenni.

A szökött katonát elfogni.

Kötelességük a járás területén portyázás közben az utak, hidak, karfák, gátak, töltéseken észrevett károkat s hiányokat a csendbiztosnak bejelenteni.

Kötelességük a netán észrevett járványt s marhavészt rögtön bejelenteni.

Kötelességük a veszélyes helyen ásott nyitott kutak-, vermek-, mészgödöröket, rosz kéményeket bejelenteni s minden tisztátalanság

s egészség megrontását előidézhető tárgyak eltakarítása iránt jelentést tenni.

Kötelességük ittas, lármázó, garázdálkodó, s így a közcsendet háborító személyeket rendre utasítani, vagy ha szót nem fogadnak, letartóztatni s az iránt azonnal jelentést tenni.

A csendlegény csupán kivételesen van jogosítva szolgálathól bármely házba belépni t. i. midőn a lakóknak életét, vagy tulajdonát fenyegethető veszély elhárítása, vagy valamely gonosztevő üldözése van szóban.

Máskülönbén csak írott vagy szóbeli hatósági parancs folytán; sürgős esetekben pedig egy tanu jelenlétében engedtetik meg a belépés.

20. §.

A tisztviselőknek járó napdijak két fokozat szerint állapittanak meg. E két fokozat elsejébe valamennyi tisztviselő különbség nélkül, a másodikba a szolgáló-személyzet esik, s az első fokozatbeliek 4 frtot, a második fokozatbeliek pedig 1 frtot élveznek napdij-illeték fejében.

Általános szabályként kimondatik, hogy a tisztviselőket és bizottsági tagokat a fennebbiek szerint szabályozott napdijak csak magánérdekű, vagy a megye területén kívüli, a járási tisztviselőket pedig a járásukon kívüli kiküldetésekből illetik meg; azon tisztviselők pedig, a kik uti átalány élvezetében nem részesülnek, előfogati díjak felszámítására is jogosítva vannak.

A tisztviselőknek hivatalos utazások alkalmával járó fuvardij mértföldenként 1 frt 40 kban állapittatik meg, megjegyeztetvén, hogy a tisztviselők által hivatalos kiküldetések alkalmával vaspályán tett utakról beadandó felszámítások a vasuti árjegyzékek szerint teendők.

Az állandó választmány szervezete.

21. §.

A fontosabb megyei ügyek közgyűlési tárgyalása. az 1870. 42. t. cz. 44. §-a szerint, egy állandó választmány által lévén előkészítendő, ehhez képest az állandó választmány indítványoz és ja-

vaslatokat tesz mindazon ügyekre nézve, melyek az idézett törvény-czikk 14. és 44. §-aiban mint közgyűlés elé terjesztendő ügyek hozzá utalva vannak; ezenkívül előkészíti a községi mindennemű zárszámadások és a községi költségelőirányzatoknak, valamint a törvényhatóság által akár szabályrendeletileg akár esetenként, vagy az alispán által is fontosabb érdekűnek kijelölt s hozzá utalt ügyeknek a közgyűlés által leendő tárgyalását.

Elnöke az idézett törvény szerint az alispán, ennek akadályoztatása esetében pedig a főjegyző. Jegyzője a törvényhatóság egyik jegyzője.

Tagjainak száma az elnökön kívül 24.

Az állandó választmány három szakosztályból áll, u. m.:

I. közjogi és közigazgatási;

II. közlekedés- és vizszabályozási;

III. pénzügyi és közgazdászati szakosztályokból.

Az ekként megállapított három szakosztály, mint előkészítő és véleményező testület hatásköréhez a következő igazgatási ügyek utasíthatnak és pedig:

I. A közjogi és közigazgatási szakosztályhoz: A testvér törvényhatóságok fontosabb kérdéseket tartalmazó átiratai, körlevelei s ebből folyólag a kérelmezési és levelezési jog gyakorlása is. (43. §. n.)

Indítványok tárgyalása. (43. §. o.)

Ministeri rendeletek tárgyalása s a felirati jog gyakorlása (43. §. p.)

Szabályrendeletek alkotása. (43. §. a.)

A közigazgatási és választókerületek alkotása. (43. §. b.)

A községektől a községi törvény értelmében felterjesztett vagy fellebbezett ügyek másod foku ellátása. (43. §. m.)

A rendőrségi,
a közegészségi,
az inségi,
a közoktatási és
az árvaügyek.

A közlekedési és vizszabályozási szakosztályhoz: a megyei és községi utak, védgátak, építkezési ügyek, védgátrendőrségi ügyek, s általában a közmunka és vizszabályozási ügyek. (43. §. c.)

III. A pénzügyi és közgazdászati szakosztályhoz: kölcsönvételek. (43. §. d.)

Törzsvagyon szerzése vagy elidegenítése. (43. §. e.)

A költségvetési előirányzat megállapítása és zárszámadások megvizsgálása. 43. §. f.)

A tisztviselők, a segéd- és kezelő személyzet s a szolgálak fizetésének szabályozása, felemelése vagy leszállítása. (43. §. i.)

A községi költségvetések (közs. törv. 116. §.) és a községi pénztári számadások (közs. törv. 129. §.) felülvizsgálatának előkészítése.

A szakosztályok elnökeiket a maguk kebeléből választják meg; a szakosztályok jegyzői egy egy megyei jegyző.

A szakosztályok a hozzájuk utalt ügyekben adandó véleményeiket nem közvetlenül a megyei bizottság, hanem a teljes állandó választmány elé terjesztik.

Azon tekintetből, hogy a szakosztályok megfelelő működése könnyíttessék, illetőleg lehetővé tétessék: egyrészről az illető megyei tisztviselők a hozzájuk netán intézendő felszólításokra a szakosztályok ülésein megjelenni, ott a netán szükségelt felvilágosításokat előterjeszteni s általában az illető szakosztály tanácskozmányában szükség és felhívás esetén részt venni tartoznak; — másrészt pedig az illető szakosztályok egyes szakértőket és megyebizottsági tagokat, előforduló szükség esetén, tanácskozmányok körébe vonhatnak s közreműködésüket igénybe vehetik.

Az állandó választmány előadmányai mindenkor az illető ügydarab mellé csatolandó jegyzőkönyvi kivonat alakjában terjesztendők a közgyűlés elé.

Az árvaszék hatásköre és ügyviteli szabályai.

I. Rész.

1. §. Mindazon kiskorú gyermekeknek, kiknek szülői közül egyik vagy mind a kettő elhalván, árván maradnak, ugy szintén azon *teljes koru* polgárok, kik az 1868. 54. t. cz. 560 §-ának a) b) pontja alá esnek, *személyi és vagyoni állapotára* a törvény korlátai között a *megyei árvaszék* felügyel és intézkedik.

2. §. A megyei árvaszék külön önálló hatóságot képezvén, mint ilyen külön pecséttel él.

3. §. Az árvaszék a hozzája utasított ügyekben saját hatáskörében a megyei közgyűléstől függetlenül intézkedik, és saját intézkedéseit, valamint más hatóságok megkeresését, vagy közvetlen önmaga végrehajtja, vagy pedig a járási szolgabírák és közvetlen a gyámok által teljesítetik, — ez okból a járási szolgabírák és községi gyámok, árva és gyámhatósági ügyekben a megyei árvaszéknek alárendeltetnek.

4. §. A megyei árvaszék hatásköre kiterjed a kiskorú árvák és gyámság alatti személyek *szellemi és anyagi állapotának felügyeletére, törvény előtti képviselésére, és végre vagyonaik kezelésére*: különösen pedig:

a) Mihelyt a hagyatéki iratok az illető bíróság által az árvaszékhez áttétettek, köteles az árvaszék az osztály egységét a halál eset felvétel, leltár és ingatlanoknál a telekkönyv alapján megvizsgálni, azt a törvényekkel összehasonlítani és a mennyiben észrevételei nem lennének, azt jóváhagyásával megerősíteni, s az illető bíróságnak további eljárás végett átteni, ha pedig észrevételei lennének, azokat részletesen és szabatosan kijelelni, s erről az iratok visszacsatolásával a hagyatéki bíróságot értesíteni.

b) Mindennemű szerződéseknél, melyek árvák és gyámoltak nevében és érdekében kötöttek, megbíralása és megerősítése, nemkülönben az önkéntes árveréseknek engedélyezése és jóváhagyása.

c) A kiskorú árvák és gyámoltak részére külön gondnokok, gyámok és segéd-gyámok kirendelése és azoknak utasításokkal el látása.

d) Az egyes árvák nevelésére való felügyelet és nevelési költségeinek meghatározása,

e) A gyámságnak a teljes koruság elérte előtti megrövidítésének vélelményezése, és szükség esetében a gyámságnak a teljes koruság utáni meghosszabbítása, mely esetben köteles az árvaszék a gondnokság elrendelése iránt az illető bíróságnál hivatalból intézkedni.

f) Peres és nem peres ügyekben az illető kiskorúak és gyámoltak védelmére törvényes képviselőnek kirendelése.

g) Örökbe fogadás eseteiben, hol kiskorúak és gyámoltak vannak érdekelve, az örökbe fogadási jogviszonyok és szerződésnek megbirálása és helybenhagyása.

h) A szülői hatalom túlszigorú és botránnyos gyakorlása, vagy a szülőknek nyilvánosan botránnyos életéből támadható erkölcsi romlások ellen a kiskorú gyermekeknek törvényes oltalom kieszközlése.

i) A szülők indokolatlan és káros pazarlása ellenében a kiskorú gyermekek és gyámoltak érdekeinek a törvény korlátai közötti megóvása.

k) Természetes gyermekek részére szükség esetében jogaik védelmére képviselő rendelése.

l) Börtönbüntetéssel sújtott szülőknek hosszabb időre történt elzáratása esetében, ha ebből a kiskorú gyermekek szellemi vagy anyagi állapotára lényeges hátrányok keletkeznének, ezeknek érdekei feletti gondoskodás.

m) Az árvák és gyámoltak vagyonának megfelelő módoni biztosítása.

n) Az árvatömegnek egészbeni vagy részbeni kiutalványozása, fentartatván sürgős esetekben a járási szolgabiráknak 50 frtig való utalványozási joga.

o) Egyes árva vagyonok kezelési módjának meghatározása.

p) A községi árvapénztári és egyes külön gyámi számadásoknak évenkénti megvizsgálása, a gyámoknak a számadás terhe alóli fölmentése, vagy esetleg a hiánynak szám szerinti meghatározása terhére való kitétele, és azoknak beszédése, szükség esetében pedig az illető számtévőnek beperlése, és a biztosítás iránti gondoskodás.

q) Az árvapénztáraknak időnkénti megvizsgálása.

Végre mindazon ügyek, melyekben a fenálló törvények az árvák és gyámoltak részére gyámi eljárást igényelnek.

5. §. A járási közigazgatási szolgabirákat, valamint a helyi községi előljárást és közgyámot az árvák feletti felügyelet első sorban illetvén, mindazon esetekben, melyek valamely sürgős intéz-

kedést igényelnek, kötelességük intézkedéseiket megtenni, és azokat az árvaszéknek utólag bejelenteni.

6. §. Hagyatéki eljárásoknál az osztály-egyesség az árvaszék által jóváhagyatván, annak egész tartalma a végzésbe beirandó, és az eképen szerkesztett végzés az iratokkal együtt — ha ingatlanból áll a hagyaték — a birtokbirósághoz, ha pedig ingóból áll, a hagyatéki birósághoz további intézkedés végett átteendő.

7. §. A megyei árvaszék köteles évenként a megyei közgyűlésnek az összes megyei árvák és gondnokoltak számáról, szellemi és vagyoni állapotáról kimutatást, és ügyforgalmáról jelentést belterjeszteni, — evégből a községi közgyűamok kötelesek az árvaszék meghagyására a szükséges adatokat mindannyiszor beszolgáltatni.

II. Rész.

Ügyvitel az árvaszéknél.

I. Fejezet.

Általános határozatok.

1. §. A törvényhatóságnak állandó központi árvaszéke, az árvaszéki elnök közvetlen felügyelete alatt áll a ki egyszersmind az árvaszéki igazgatás teendőit ellátja.

Az elnök felelősség terhe alatt tartozik az ügyvitel minden ágában a rendre és pontosságra, a törvények és megyei szabályrendeletek megtartására, a visszaélések eltávolítására és orvoslására szakadatlan figyelmet fordítani, s általában odahatni, hogy a hivatali tevékenység, a teendők czélszerű felosztása és az árvaszéki tagok egybevágó munkássága által előmozdittassék.

2. §. Egy árvaszéki ülnöknek sem áll jogában visszautasítani azon ügydarabokat, a melyeket az elnök elintézés végett nekik kiosztott.

3. §. Akadályoztatás, vagy távollét. esetében az elnököt a választási sor szerint hozzá legközelebb álló árvaszéki ülnök helyettesíti.

4. §. Az árvaszék más hatóságok és biróságokkal közvetlenül érintkezik, felterjesztéseit a ministeriumokhoz is közvetlenül eszközli.

5. §. Mind az árvaszék, mind az iktató és kiadóhivatal külön-külön hivatalos pecséttel látandó el, s a pecsétnyomók köriratában az illető szakkbeli hivatal megnevezendő.

II Fejezet.

Iktató hivatal.

6. §. Minden hivatalos irat, mely valamely hatóságtól érkezik, vagy beadvány, melyeket az árvaszékhez az ügyfelek intéznek, az iktató hivatalba adandó. A pénzbeli küldeményekről külön szakasz intézkedik.

7. §. Az iktatónak az árvaszékhez intézett semmiféle beadványt sem szabad visszautasítani.

8. §. A beadványok bélyegei az iktató által átpecsételendők; a bélyegköteles beadványoknál a bélyegjegyek alkalmazására, s a bélyegilleték megrövidítése esetében követendő eljárásra nézve az e részben fenálló szabályok szolgálnak zsinórmértékül.

9. §. Az iktató hivatal d. e. 9—12-ig, d. u. 3—5 óráig, ünnep- és vasárnapokon pedig d. e. 11—12-ig a felek számára nyitva áll.

10. §. A hivatalos helyiségen kívül és a zár órán túl semminemű beadványt sem szabad elfogadni. A zár órán túl posta útján érkezett ügydarabok a következő kelet alatt vezetendők be az iktató könyvbe.

11. §. Az iktató a beadványokról „iktató naplót“ vezet, mely a következő rovatokból áll:

- a) első rovatba jó a beadvány száma, ennek alá kisebb jegyekkel a netáni előszám s az előadó neve;
- b) második rovatba a beadvány tárgyának rövid kivonata;
- c) harmadik rovatba a beadvány példányainak száma és a netáni mellékletek;
- d) a negyedik rovatba az elintézés napja.

12. §. A beadás napja középére jó s a közvetlen következő keletig minden beadványra kihat.

Ha valamely napon semmi beadvány nem érkezett: ez az iktató könyvben világosan megjegyzendő.

13. §. Minden beadványra, s ha ez több példányból áll, mindenik példányra felül az iktatói szám, továbbá a beadás éve, hónapja és napja pontosan feljegyzendő. A számok minden évben január 1-től decemb. utolsó napjáig szakadatlan rendben folynak.

14. §. Az iktató megvizsgálni tartozik, ha vajjon a beadvány melletti iratjegyzék rendben elkészítve van-e, s megegyezik-e az

egyed-egydarabokkal; a hiányosan készített iratjegyzék az iktató által kijavítandó.

15. §. A magán felek beadványainál a mellékleteket az iktató átnézi, s ha a beadványban felhívott mellékletek valamelyike hiányzanék: ezt az iktatói napló c) rovatában, és a beadványon az iktatói szám alatt kitüntetni tartozik.

16. §. A feleknek jogukban áll kívánni, hogy a beiktatás jelenlétükben történjék, és hogy a beadásról elismervény adassék.

17. §. Az elnökhöz intézett beadvány felbontatlanul adatik át az elnöknek vagy helyettesének.

18. §. Az elnökileg elintézendő tárgyakról külön iktató könyv vezetendő.

19. §. Bepecsételt csomagokat az iktató a pecsét megsértése nélkül bontja fel, és ha a beadvány borítékban fekszik az iktatói számot a borítékra jegyezze fel, — a borítékok hat hónapig megtartandók.

20. §. Az iktató a hivatalos órák elteltével, illetőleg az az alatt beérkezett beadványok bevezetése után az ügydarabokat az elnöknek bemutatja, az elnök az iktató-könyv ivateit és a beadványokat átnézi, az újonnan indított ügyeknek előadót rendel, az iktató könyvet a végén aláírja és az iratokkal együtt az iktatónak visz-szaadja.

21. §. Az iktató az eképen hozzá visszaérkezett ügydarabok közül az előiratokat igénylő ügydarabokat a törvényhatósági irat-tárnoknak felszerelés végett jegyzék mellett átküldi, ez pedig a jegyzéket elismervény gyanánt alá írja, az ügydarabokat az előira-tokkal felszereli, és ezeket az említett jegyzék mellett az árvaszé-ki iktatónak visszaküldi.

22. §. Az iktató köteles a sürgős beadványokat a beadás nap-ján, a többieket pedig a következő napon az illető előadónak hiva-talos helyiségében átadni, az ügydarabok számaait az előadó köny-vébe bevezetni, és az előadóval az átvételt ugyanezen könyvben el-ismertetni.

23. §. Az iktató-könyvből betürendes *mutató-könyv* készítte-tik, melynek első rovatába jönnek a vezér-szavak, t. i. a felek vagy ilyenek nem létében az illető hatóságok nevei betürendben; második rovatába az ugyanazon ügyre vonatkozó s az év folyamá-ban érkezett beadványok iktatói számai.

24. §. Az iktatónak kötelessége a beadványok érkezéséről iktatói s előszámairól és az elintézés napjáról, a mennyiben erre a feleknek szükségük lenne, hivatalos írásbeli bizonyítványt adni.

III. Fejezet.

A határozatok előkészítése.

25. §. Az ügydarabokat az elnök osztja ki feldolgozás és előadás végett az árvaszéki ülnökök közt.

26. §. Az ügydarabok kiosztásánál az elnök arra ügyel, hogy az előadók egyenlően legyenek elfoglalva, s az ugyanazon ügygyel összefüggésben levő minden beadvány ugyanazon előadónak osztassék ki. Valamely ügy bevégezte előtt nem szabad az előadó személyében törvényes vagy más alapos ok nélkül változtatást tenni.

27. §. Minden előadó tartozik az ügydarabok átvételét előadói könyvében elismerni, s ehez az átvétel napját hozzájegyezni.

28. §. Az előadói könyv négy rovattal láttatik el, melyekből az első rovat az előadói számot, a második rovat az iktatóiszámot, a harmadik rovat az előadó átvételi elismervényét, és a negyedik rovat az ügydarab elintézési napját tartalmazza.

29. §. Az elnöknek jogában áll az előadói könyveket bármikor megtekinteni, a hátralékban levő ügydarabok előadását sürgetni, vagy az előadást gátló körülményekről felvilágosítást kívánni.

30. §. Az ügydarabok sorszám szerint intézendők el, s ezen rendelkezés megtartásáért az elnök és előadó egyaránt felelős; soron kívül adandók elő :

a) fellebviteli beadványok ;

b) letéti, zárlati, hagyatéki tömeg biztosítását célzó beadványok, s különösen azok, melyeknél a késedelem a fenforgó érdekek biztonságát veszélyeztetné ;

c) pénz-kiutalványozás iránti kérvények ;

d) árverés iránti kérvények ;

e) hatósági megkeresvények.

31. §. Az előadó minden egyes ügydarabról előterjesztvényi ívet készít, melynek balhasábján az iktatói szám és az ügyállás röviden — jobb hasábján pedig a kiadmányi terv foglal helyet; egyébiránt mind a bal, mind a jobb hasábon levő tervezet akkép szerkesztendő, hogy a kiadó azt szószerint leirathassa

32. §. A jobb hasábon a határozat szövege után „Miről“ alatt az ügyben érdeklett felek neve és lakhelye pontosan kiteendő és

ezen egész értesítési záradék a kiadmány tisztázatában egész terjedelemben beirandó.

33. §. Ha a fogalmazvány több ivre terjed, az ivék zsinórral átfűzetnek, s a zsinór két vége az előadó, vagy az árvaszék pecsétjével megerősítetik.

34. §. Az előadó köteles az általa hozott végzés számát az iratjegyzékbe a következő folyó szám alatt bevezetni.

35. §. Az előadó köteles oly ügydaraboknál, melyek világlatban (scontro) tartandók, előterjesztvényi ivének külső lapján a záros határnapot s ezen figyelmeztetést „sürgetési napló“ feljegyezni.

36. §. Az árvaszék-, mint számvevőszéken, az előadói tisztet a számvevő teljesíti, s azon minőségében ép úgy mint az ülnökök előadói tervezetet készít.

IV. Fejezet.

T a n á c s ű l é s.

37. §. Minden ügydarab csak tanácsülésben nyerhet elintézését.

38. §. Az elnöknek intézkednie kell, hogy tanácsulást, ha a szükség kívánja mindennap tarthasson s a sürgős ügydarabok még a beadás napján előadathassanak.

39. §. Az elnök az árvaszék tagjait, ha lehető, az ülést megelőző napon fogja az ülésre meghívni.

40. §. Érvényes határozat hozatalára — az elnököt is beleértve — legalább három szavazattal bíró tag jelenléte szükséges. Felsőbb rendeletek teljes tanácsülésben adandók elő, azon felül az ily rendeletek hiteles másolatban az árvaszék asztalára teendők, s ugyanott külön fűzetben megtartandók és az árvaszék minden egyes szavazóképes tagjának kiadandók.

41. §. Az ügydarabok az egyes iratoknak felolvasása által adatnak elő; kevésbé fontos és bonyolult ügyeknél az elnök szóbeli előadást is megengedhet.

42. §. Mind az elnöknek, mind a szavazóknak van joguk bármely irat megtekintését, vagy felolvasását kívánni, s az ügy állására és részletére nézve az előadóhoz kérdést intézni.

43. §. Az ügyek előadása nyilvános, a tanácskozás azonban zárt ülésben történik.

44. §. Tanácskozások alkalmával az elnök az eldöntendő kérdést megvitatás alá bocsátja, a szavazást az előadó nyitja meg, s véleményét, mely egyszersmind a kiadmány tervét képezi, írásban felolvassa.

Az elnök nem szakíthatja félbe az előadót vagy szavazót véleményeik előadásában és nem korlátozhatja a véleményezés szabadságát.

45. §. A tanácskozás befejezte után más meggyőződésre jött szavazónak jogában áll előbbi véleményétől eltérőleg szavazni mindaddig, míg az elnök a határozatot véglegesen ki nem jelentette.

46. §. Az elnök a határozatot azon vélemény szerint mondja ki, mellyel minden szavazó, vagy azok többsége teljesen egyértelműben van.

Ha a többség szavazata hozzáadást, kihagyást vagy módosítást kíván, ezek a kiadmányi tervben azonnal teljesítettnek, nyelv- és tollhibákat — melyek által a határozat lényege nem érintetik — az elnök is kiigazíthat.

47. §. Eltérő szavazatoknál az elnök dönt.

48. §. Ha az elnök a különböző szavazatok egyikéhez sem járulhatna, a tanácskozás egyes részletes kérdések szerint különíttetik el s minden egyes részletes kérdés iránt külön szavazásnak van helye; magában értetik, hogy a rész-kérdéseknek ebbeli elkülönítése esetében azok természeti rendjük szerint, például az elő kérdés előbb, mint az ügy érdeme, az alaki kérdés előbb, mint a határozat lényege, a követelési jog érvényessége előbb, mint annak összege stb. bocsáttatnak szavazás alá; valamely pont iránt meghozott határozat a többiek fölötti tanácskozásnak alapjául tekintendő és szavazataikat ezen alapra tartoznak fektetni azon szavazók is, a kik a határozathoz nem járultak, az ügy és kérdés azonban ugyanazon tanács által okvetlenül eldöntendő.

49. §. Midőn a határozat az előadó indítványától lényegesen eltér: a tanácsjegyző bizatik meg a kiadvány elkészítésével, a menyiben erre az előadó nem vállalkoznék.

50. §. A kisebbségben maradt szavazó maga szerkesztheti indokolt külön véleményét s ez a tanácskezési jegyzőkönybe a tanácsjegyző által okvetlenül beirandó.

51. §. Az ülés napja az előadói iven a tanácsjegyző által feljegyzendő, az előadói könyvnek illető rovata pedig a tanács egyik tagja által kitöltendő.

52. §. Oly határozat, mely az előadó tervétől eltérőleg szerkesztetett, minél előbb hitelesítendő, mely hitelesítésnél azon szavazók, kik a többségi határozatot hozták, jelenlenni tartoznak; az ily határozatot az elnök a hitelesítés tanúságaként aláírni tartozik.

53. §. Minden tanácsülésről jegyzőkönyv vezetetik, melynek

bevezetésében az ülés napja, továbbá a tanács tagjainak nevei foglaltatnak.

A bal hasábra jő az előterjesztett ügydarabok iktatói száma s rövid kivonata, az előadás sorrendje szerint.

A jobb hasábra jő a határozat érdeme rövid kivonatban.

Ha az utóbbi egyhangulag hozatott, elégséges ez a körülmény megenlítése; midőn azonban a vélemények akár az érdemre, akár az indokolásra nézve eltérők, az ellenvélemény is beirandó indokaival együtt, annak megjegyzésével, hogy a határozat és ellenvélemény a szavazatok mily alakulásával s kinek indítványára s hozzájárulásával keletkezett.

54. §. A tanács jegyző az ekképen elkészített és általa aláírt jegyzőkönyvet legkésőbb az ülést követő napon az elnöknek az összes ügydarabok és előterjesztvényi ivekkel együtt átadja. Egyszermsmind pedig az elintézett ügydarabok számjegyzékét az iktatóval közli.

55. §. Az elnök a hozott határozatokat a jegyzőkönyvvel hasonlitsa össze, a fogalmazványokat nézze át s ha ezeknek szabatos voltáról meggyőződött a tanácskozási jegyzőkönyvet írja alá, a határozatokat ezen szóval „kiadandó“ és neve aláírásával lássa el.

56. §. Az elnök által eképen aláírt jegyzőkönyvi határozatok és ügydarabok a kiadó-hivatalba küldendők.

V. Fejezet

Kiadó hivatal.

57. §. A tanácskozási jegyzőkönyv és az arra vonatkozó ügyiratok a kiadó hivatalba érkeztén, a kiadó minden átvett ügydarabra az átvétel napját azonnal feljegyzi, s az ügydarabokat a kiadókönyvbe iktatja, pontosan megvizsgálja, ha vajjon a tanácskozási jegyzőkönyvben jegyzett valamenynyi ügydarab hozzá érkezett-e?

58. §. A kiadókönyv következő rovatokkal vezetetik;

a) az első rovatba jő a sorszám, mely egyszermsmind az ügyiratok iktató számát képezi, az év kezdetétől végéig;

b) a másodikba az átvétel napja,

c) harmadikba a kiadás napja,

d) negyedikbe azon nap, a melyen az iratok az irattárba szolgáltattak.

59. §. Ha a tanácsjegyző által készített jegyzőkönyvben foglalt minden szám az illető ülés után három nap alatt a kiadó-hivatalba nem érkeznek a kiadó azt az elnöknek jelenteni köteles.

60. §. Mihelyt az ügydarabok a kiadó könyv első és második rovatába beiktatvák, leírás végett az irnokok közt kiosztatnak.

A kiosztás jegyzék mellett történik, melybe a kiadó az átadás napját, az ügydarabok iktatói számait s a visszaadás idő napját beírja s az átvétel elismeréséül az illető irnok által aláíratja.

Hasonló jegyzéket visz minden irnok az átvett ügydarabokról, s azt a visszaszolgáltatás alkalmával a kiadó írja alá.

61. §. A sürgősöknek jelelt s azon fogalmazványok, melyekben határidő van kitűzve, azonnal, — a többiek pedig az érkezés sorrendje szerint adandók ki. Az elnök különösen gondoskodik ezen rendelkezés pontos megtartására.

62. §. Leírás után a kiadmány, illetőleg kiadmányok az eredeti fogalmazvánnyal összeegyeztetendők, s ennek tanuságául mind az író, mind az összeegyeztető neve a fogalmazványon és a kiadmányokon kiteendő, oly kiadmányokat, melyeken a leíró s az összeegyeztető irnok egész neve kiírva nincs, az árvaszéki elnök, előadó, illetőleg jegyző alá nem írhat, s így ki nem adathatik.

63. §. A kész kiadmányok az összes iratokkal együtt a kiadónak adatnak vissza, a ki azoknak aláíratásáról gondoskodik.

64. §. Felsőbb hatóságokhoz intézett jelentéseket az elnök és előadó, — más hatóságokhoz küldendő levelezéseket, hivatalos bizonyítványokat és hirdetményeket az elnök és tanácsjegyző, — minden más kiadmányt egyedül a tanácsjegyző ír alá.

65. §. A kézbesítés nyomtatott iv mellett történik.

A kézbesítési iv rovatai következők:

- a) Első rovatba jő a kézbesítendő ügydarab iktató száma.
- b) Másodikba annak neve s a netáni mellékletek száma.
- c) Harmadikba azon fél vagy képviselő neve, a kinek részére a kiadmány kézbesítendő.
- d) Negyedikbe a kézbesítés éve és napja, az átvevő aláírása, vagy megjegyzése annak, hogy az illető távol van, vagy az aláírást megtagadta.

66. §. A kézbesítési iven folyószámokkal láttatnak el s az illető kiadmányokkal együtt a kézbesítőnek adatnak át.

A megtelt iven a kézbesítő neve aláírásával és minőségének kitételével ellátva, a kiadónak visszaadatnak.

67. §. Ha más hatóság útján történik a kézbesítés, külön megkeresés nem szükséges, hanem rendszeresen csak kézbesítési vevőny mellékeltetik a kézbesítendő irathoz.

Azon bíróságnál, mely a kézbesítés eszközlése végett ily módon megkerestetik, a kézbesítendő irat s a kézbesítési vevény beiktatása után közvetlenül a kiadónak adatik át, az átadás s annak napja az iktató könyv utolsó rovatában megjegyeztetvén.

68. §. Az előbbi szakasz esetében, ha az illető fél a megkeresett hatóság székhelyén lakik, a kiadó a kézbesítés iránt szokott módon intézkedik, s a vevényt a megkereső hatósághoz boríték alatt visszaküldi. Ha pedig nem lakik helyben a fél: ennek lakhelyéhez képest az illető szolgabíróhoz, vagy a törvény rdt. 2. §-a szerint ezzel egyenlő hatáskörrel felruházott községi bíróhoz, vagy a törvényszékhez küldi át a kiadó az iratokat. A vevény visszaküldése a kiadótól a megkereső bírósághoz közvetlenül s átirat nélkül történik, a kése delmező pedig bármelyik fél kérelmére az elnök által sürgetendő.

A kiadó a más hatóság részére eszközlött kézbesítésekről külön jegyzéket vezet a 68. §-ban foglalt rovatok szerint azon módosítással, hogy a negyedik rovatba a kézbesítési vevény visszaküldésének, illetőleg más kézbesítési közeghez lett elküldésének napja iratik.

69. §. A kiadó személyesen és vagyoniilag is felelős a kézbesítések pontos és haladéktalan eszközléséért.

70. §. Minden hivatalos küldemény, iktatói szám szerint s napról napra a posta könyvbe vezetetik. A postakönyv következő rovatokból áll.

- a) Első rovatba jő a küldemény iktató száma és sulya.
- b) Másodikba az elküldés ideje.
- c) Harmadikba a hatóságnak vagy félnek, a melyhez az elküldés történt, megnevezése.
- d) Negyedikbe az átvétel bizonyítása, a postatiszt aláírása mellett.

A postakönyv lapjai folyó számokkal láttatnak el.

71. §. Ha a kiadmányhoz pénz vagy egyéb értékneműek csatolandók: a feladást a fenálló posta szabályok szerint a kiadó saját felelőssége alatt eszközlí, s az ily kiadmányokról külön postakönyvet vezet, az előbbeni szakaszban foglalt rovatok szerint s azon módosítással, hogy a negyedik rovatban a küldött pénz összege vagy érték-tárgy körülírása, az utolsó rovatban pedig az átvétel elismerése foglaltatik.

72. §. A kiadás napja az eredeti fogalmazványon a kiadó által feljegyzendő.

73. §. Az árvaszék hirdetményeire a kifüggesztés és levétel napja az árvaszéki szolga által feljegyzendő.

74. §. A kiadó tartozik az év folyamán alatt hozzá érkezett tanácskozási-jegyzőkönyveket zár alatt megőrizni, ezeket, valamint az összezsomagolt kézbesítési iveket az év végével külön-külön jelentése mellett az árvaszékhez bemutatni, melyeket az illető előadó megvizsgálván, irattárba helyez. A tanácskozási jegyzőkönyvek számonvehetése tekintetéből köteles az árvaszéki elnök az év folyamán alatt megtartott árvaszéki ülések napjairól jegyzőket vezetni. A kiadó egyszersmind irattárnok is lévén, mint ilyennek teendői az alant következő VI. fejezetben foglaltatnak.

VI. Fejezet.

I r a t t á r.

75. §. Az iratok rendben tartására és megőrzésére az irattár szolgál.

76. §. Az irattárnok az elteendő irományokat név- és tárgy szerinti összefüggésük szerint összerakja, s ez által az iratesomókat alakítja.

77. §. Minden újonnan érkezett ügydarabnak külön iratesomó nyitattik; azok pedig, melyek összefüggésüknél fogva az irattárban levő előiratokra vonatkoznak, az érkezés évszámára való tekintet nélkül, de időrend szerint ezen előiratokhoz tételnek.

78. §. Ugyanazon név alatt előforduló de különböző ügyre vonatkozó ügyiratok külön iratesomagot képeznek.

79. §. Az iratesomók könnyen kezelhető nyalábokban kemény táblák közé rakatnak, a nyaláb első táblája az irattári osztály számával, az évszámmal s a benfoglalt iratesomók első és utolsó irattári számával jelöltetik meg.

80. §. Minden ügydarab a mint az irattárba érkezett azon osztálynak és iratesomónak, a melyhez tartozik, számaival megjegyzendő s ezen megjelöléssel iktatói szám szerint az irattári sorkönyvbe iktatandó.

A sorkönyv első rovatát a iktatói számok az év első napjától az utolsóig folyó számrendben, második rovatát pedig minden beérkezett számnál az irattári osztály és iratesomó számai töltik be.

81. §. Az irattárnok a sorkönyvön kívül mutató könyvet vezet, melynek első rovatába a vezérszavak betűrendben, második rovatába azon iratesomók száma jönnek, a melyben az ügyirat létezik, az

irattárnok saját neve és hivatalos pecsétje alatt a felek szóbeli kérelmére hivatalos bizonyítványt adhat.

82. §. Az iratokat az árvaszék tagjai hivatalos használat végett s vétbizonyítvány mellett bármikor kivehetik.

83. Meghagyásokról és megkeresésekről, melyek folytán az árvaszékhez jelentés vagy tudósítás teendő, és a melyek foganatosítását az árvaszék hivatalból köteles nyilvántartani, az irattárban sürgetési napló vezetendő, a következő rovatokkal:

a) az első rovatba jó a meghagyás, illetőleg megkeresés iktatói száma s az előadó neve;

b) másodikba a megbizottnak, illetőleg megkeresett hatóság-nak megnevezése, továbbá a határozat kiadási napja;

c) harmadikba a foganatosításra kiszabott határidő;

d) negyedikbe a jelentés vagy tudósítás megérkezése, vagy ennek elmulasztása esetében a sürgetés időpontja.

84. §. A nyilvántartandó ügydarabok a sürgetési naplóba bevezetendő.

85. §. A foganatosításra kiszabott határidő lejártá után tartozik a sürgetési-napló vezetője a meghagyás teljesítéséről, vagy a teljesítés elmulasztásáról tudomást szereznit s az utóbbi esetben az árvaszékhez jelentést tenni.

86. §. A sürgetési napló rendes kezeléséről az elnök különösen gondoskodik.

VII. Fejezet.

Hivatalos pénzkezelés.

87. §. Hivatalos pénzek, értéktárgyak csak folyamodvány, illetőleg jelentés mellett adhatnak be és vétethetnek át az árvaszék által.

88. §. Az iktató az előbbi szakaszban érintett semminemű beváltványt sem fogadhat el közvetlenül, hanem tartozik a letevő feleket, tisztviselőt, vagy levélhordót az elnökhöz utasítani.

89. §. Az elnöki hivatalban letéti napló vezetetik a következő rovatokkal:

a) első rovatba jó a folyó szám az év kezdetétől végéig;

b) másodikba a letét napja s iktatói száma;

c) harmadikba a letevő neve s az ügy rövid tartalma;

d) negyedikbe a letét minősége, körülírása és összege;

e) a letéti hivatalnak átvételi elősmervénye.

90. §. A letéti hivatalnok a letét folyó számát, a beadványra feljegyzi, az elnök pedig a beadványt az iktatói hivatalba utasítja.

91. §. Egy tisztviselő sem tarthat magánál 24 órán túl pénzt vagy értéktárgyakat, hanem köteles azt letétbe helyezni.

92. §. A letét-hivatal külön letétkönyvet vezet.

93. §. Pénzintézeteknél a letétek az árvaszék nevére helyeztetnek el, s köteles az árvaszék a befolyt pénzeket azonnal gyümölcsözővé tenni.

94. §. Az árvaszék utalványa nélkül a törvényhatóság pénztárnoka, mint letét-őr sem fizetéseket nem teljesíthet, sem értéktárgyakat ki nem adhat.

A központi közgyám hivatali teendői.

A *központi közgyám*, mint az árvaszék tagja, jelen van az árvaszéki üléseken, s az árvák szellemi és anyagi állapotát tárgyazó intézkedésekhez véleményt ad.

Köteles községenként az összes megyei árvákról egy *főkönyvet* vezetni oly módon, hogy az árvák betűsorrendben bevezettetésén, a későbbben jövő árvák nevei is betűsorrendben bevezettethesenek.

Az egyes rovatokra vonatkozó adatokat a központi gyám az illető községi gyámoktól közvetlen úton szerzi be.

Ha valamely árva az év folyamán akár nagykorúság, akár pedig mások miatt az árvák sorából kiesik, annak neve egyszerűen egy vonallal keresztül huzandó, s a jegyzet rovatban a kitörlés oka röviden bejegyzendő.

Az irattári jeleket a központi gyám, a törvényszék illetőleg az árvaszék levéltárából keresi ki.

Az árva főkönyv minden község számára külön kötetet képez s több évekről szólhat.

Kötelességében áll a központi közgyámnak az összes megyei árvák szellemi és anyagi állapotára felügyelni, s ha hiányokat tapasztal, az árvaszéknek bejelenti, s javaslatát megtenni.

Végtére kötelességében áll mindazon teendőket, melyeket az árvaszék elébe szab, teljesíteni.

Lapszám.

A) Minta.

Békésmegye központi árvakönyve.

N. N. község részére.

Az árvának neve	Az árva szülőinek neve	Az árva magán-gyámjának vagy gondnokának neve	Árva tömeg			Vagyontalan	Az árva vonatkozó iratok irattári száma	J e g y z e t
			ingatlanban	ingóságban	fit			
Andor József	Andor Péter Hidvégi Sára	Fekete Pál	egy ház, ket- negyed föld. egy szőlő	245	60	—	III. 959/41	Az ingatlan haszoubér- ben kezeltetik
Béres Gergely	Béres József Szabó Katalin	—	—	346	—	—	III. 1869/25	
Csikos János	Csikos Ferencz Nagy Anna	—	—	—	—	1	III. 570/31	Nagy Antalnál szolgál- tatban van

Közgyűlési ügyrend.

(Keletkezett az 1872. évi ápril hó 8-án s folytatva tartott közgyűlésből.)

1. §. A közgyűlés ideje első napon 10, minden más napon 9 órakor veszi kezdetét, mely időpontnak a gyűlést előző napon, a megyeháza külső falára kifüggesztett táblán leendő közzététele felől az elnök maga gondoskodik.

2. §. A tárgyalás alá kerülendő ügydarabokról a jegyzői tiszttség mindenkor tárgysorozatot készít, mely a közgyűlést megelőző napon ugyancsak a jegyzői tisztségnél közzemlére kitétetik, a közgyűlés folyama alatt pedig kellő számú példányokban a tanácskozási asztalra közhasználatul leteendő; hogy pedig említett tárgysorozat a kellő időben elkészíthető legyen, s általában, hogy a közgyűlés elé terjesztendő tárgyak felől úgy az előadók tájékozva legyenek, valamint az ilyen tárgyaknak a vonatkozó előiratokkal leendő felszereltetése megtörténhessék: mindazon jelentések, előterjesztések, vagy folyamodványok, melyek a közgyűlésen felveendő — az illető küldöttségek, egyes törvényhatósági tisztviselők, vagy magánfelek által a közgyűlést nyolcz nappal megelőzőleg az alispánhoz mulhatlanul beterjesztendő; e rendszabályok alól csak olyan beadványok vétetvén ki, melyeknek nyolcz nappal megelőző beterjesztését indokul elfogadható akadályok gátolják.

3. §. A közgyűlési tárgyak tanácskozás alá vétele a következő sorrendben történik:

1-ször. Az alispánnak intézkedéseiről és a törvényhatóság állapotáról szóló jelentése olvastatik fel, s intéztetik el:

2-ször. Az önálló és előre bejelentett indítványok vétetnek fel:

3-szor. Következnek a netalán bejelentett interpellációk, mely interpellációkra az illető tisztviselők, vagy mindjárt, vagy ha az adandó felelet bővebb utánnézést igényel, valamelyik másnapon, de mindenesetre még a közgyűlés folyama alatt, válaszolni tartoznak:

4-szer. Felvétetnek az egyes ministeriumoktól érkezett rendeletek;

5-ször. Törvényhatósági levelek és megkeresések;

6-szor. A pénztári ügyek;

7-szer. A küldöttségek, a szolgabírák és a törvényhatóság más egyes tisztviselőinek jelentései, s végre

8-szor. A magánkérvények.

A közgyűlés által sürgősekül felismert ügyek sorrenden kívüli felvétele iránt ugyancsak a közgyűlés határoz.

4. §. A vita folyama alatt szólásra jelentkezőket az eddigi gyakorlatokhoz képest az elnök tartja figyelemben, s az illetőket ugyanazon sorrendben hívja fel szólásra, a mely sorban jelentkeztek.

5. §. A szőnyegen levő tárgytól eltérőleg más tárgyról szólni, a közgyűlés különös engedelmé nélkül nem szabad.

6. §. Az elnök pontosan a kitűzött időben nyitja meg az ülést, s belátása szerinti időben rekeszti be; ő vezeti a tanácskozmányt, s az ennek tárgyától eltérőket, s azokat, kik netán személyességbe bocsátkoznak, vagy a tanácskozási illetet megsértik, tárgyra vagy rendre utasítja, s a rendre utasítást meg nem figyelőktől a közgyűlés beleegyezésével megvonja a szót, a közgyűlés egyébiránt az ülés ideje alatt ejtett sértések megtorlása iránt törvény szerint határoz.

7. §. A tárgyalás törvényszerű berekesztése után, annak főbb vonásaibani tartalmát az elnök összezezi, s a közgyűlés által is helybenbagyott kérdést szavazásra bocsátja, s a törvény értelmében megejti.

8. §. A közgyűlési jegyzőkönyv a jegyzői tisztség által egyik napról a másikra mulhatlanul elkészítendő, s annak hitelesítése a következő napi közgyűlés első tárgyát képezi; a legutolsó napról felvett jegyzőkönyv hitelesítése más napon, s ugyancsak közgyűlésileg történik; a hitelesítés körül netán felmerülő vita csak a jegyzőkönyv szerkezete körül foroghat, s jegyzőkönyv tárgyát képező ügy érdemét nem érintheti akként, hogy a határozat megmásítását vonja maga után. A közgyűlés utolsó napjáról felvett jegyzőkönyv hitelesítése végett egybegyűlt közgyűlés pedig kizárólag hitelesítési közgyűlés, minélfogva tárgyát csak is a hitelesítés s nem újabb indítványok, vagy egyéb ügyek elintézése képezheti.

Szabályrendelet

a megtartandó közgyűlések száma és idejéről.

(Keletkezett az 1872. évi jan. 29-én s folytatva tartott közgyűlésből.)

Tekintve, hogy az 1870. 42. t. cz. 42-ik §-a szerint az előző évi számadások megvizsgálása és a jövő évi költségvetési — előirányzat megállapítása tárgyában, minden tavasszal és ősszel közgyűlés szükségképen tartandó: e két közgyűlésen kívül évenként még kettőnek tartása megállapittatik s az ekként évenként megtartandó — összesen négy közgyűlés határidejéül március, június, szeptember és december hónapok első felén túl eső időpontok tűzettek ki.

A mennyiben azonban a megye szervezkedésével járó teendők halmozottsága épen a jelen év kezdetén legérezhetőbb: ennél fogva a folyó 1872-ik évet illetőleg a fent megállapított szabályzat alól annyiban tétetik kivételes eltérés, hogy az év első negyedére vagyis márczius havára esendő közgyűlés ideje aprilhó 8-ik napjára tétetik át, a többi, ugyanez évben megtartandó három közgyűlés határidejéül pedig június 24-ik, szeptember 23-ik és december hó 16-ik napja tűzettek ki.

Tekintve azon körülményt, melyszerint a folyó 1872-ik évi közmunakügy tárgyában a folyó évi aprilhó 8-án megtartandónak elhatározott közgyűlést megelőző időben intézkedés szüksége forog fenn: e tárgyban a folyó évi marciushó folytán egy rendkívüli közgyűlés lesz megtartandó, mely közgyűlés napjának meghatározása a közmunka tárgyában szükségelt adatok beérkeztétől föltételeztetvén, felhatalmaztatik a megye alispánja, hogy ezen határnapot a kérdéses adatok beérkeztéhez képest állapítsa meg; e rendkívüli közgyűlés tárgyát a közmunka ügyén kívül mindazon ügyek is képezendik, melyeket az alispán belátásához képest arra fentartandóknak találánd.

Szabályrendelet

az 1870. 42. t. cz. 49. §-ában érintett esetben megejtendő titkos szavazás módjáról.

(Keletkezett az 1872. évi ápril hó 8-án s folytatva tartott közgyűlésből.)

A köztörvényhatóságok rendezéséről szóló 1870. 42. t. cz. 49. §-a szerint, ha tiszti kereset elrendelése, vagy valamely tisztviselő hivatal-vesztése forog szóban, a szavazás titkos lévén, ez az érintett esetekben a közgyűlés által kitűzendő kérdésekre nézve egy küldöttség felügyelete alatt s ellenőrzése mellett *golyózás* által lesz megejtendő.

Békésvármegye tisztviselőinek névsora.

Főispán : Tomcsányi József.

Központi tisztviselők.

Alispán : Jancsovics Pál.

Főjegyző : Hajóssy Otto.

Aljegyző : Eördög Lajos.

Tiszti főügyész : Kertay Zsigmond.

Főpénztárnok : Party Ferencz.

Alpénztárnok : Pusztay Ádám.

Főszámvevő : Szulimán István.

Alsószámvevő : Szombathelyi Gyula.

Főorvos : Dr. Kovács István.

Tiszteletbeli főorvos : Dr. Glaser Károly.

Dr. László Elek. (lakik Orosházán.)

Dr. Hajnal István. (l. Békésen.)

Alorvos, egyszersmind kórházi orvos : Dr. Dubányi János.

Mérnök : Kis-Kéry Mihály.

Levéltárnok : Osváth Andor.

Várnagy : Szilágyi László.

Igtató, egysz. segéd-levéltárnok : Blauhorn Alajos.

Kiadó : Rácz Mátyás.

Irnokok : Truckner József.

„ Szikes András.

„ Schröder Kornél

„ Oláh György.

Könyvnyomdász : Kutschera Károly.

- Árvaszéki elnök : Nagy Károly.
„   „   ülnök : Ujfalussy Dezső.
„   „   Németh József.
„   jegyző : Mojsisovics Lajos.
„   számvevő : Bandhauer György,
„   központi közgyám : Hegedüs Lajos.
„   igdtató : Placsintár György.
Árvaszéki kiadó, egysz. levéltárnok : Kis Gyula.
„   írnok : Bartyik József.
„   „   Platz Arthur.

Külső tisztviselők.

Gyulai járás. Székhely : Gyula.

Szolgabíró : Baranovics Gergely.
Csendbiztos : B. Drechsel Alajos
Bába : Klement Katalin.

Békési járás. Székhely : Békés.

Szolgabíró : Asztalos István.
Csendbiztos : Pálus Ferencz.
Bába : Krizsai Borbála.

Csabai járás Székhely : Csaba.

Szolgabíró : Omaszta Szilárd.
Csendbiztos : Sztraka György.
Bába : Sztodola Judith.

Szarvasi járás. Székhely : Szarvas.

Szolgabíró : Salacz Ferencz.
Csendbiztos : Korpos Gyulai Benjámin.
Bába : Láda, Krisztina.

Orosházi járás. Székhely : Orosháza.

Szolgabíró : Foltényi Ignác.

Csendbírtos : Foltényi Imre.

Szeghalmi járás. Székhely : Szeghalom.

Szolgabíró : Kovács Mihály.

Tiszteletbeli szolgabíró : Hivessy Károly.

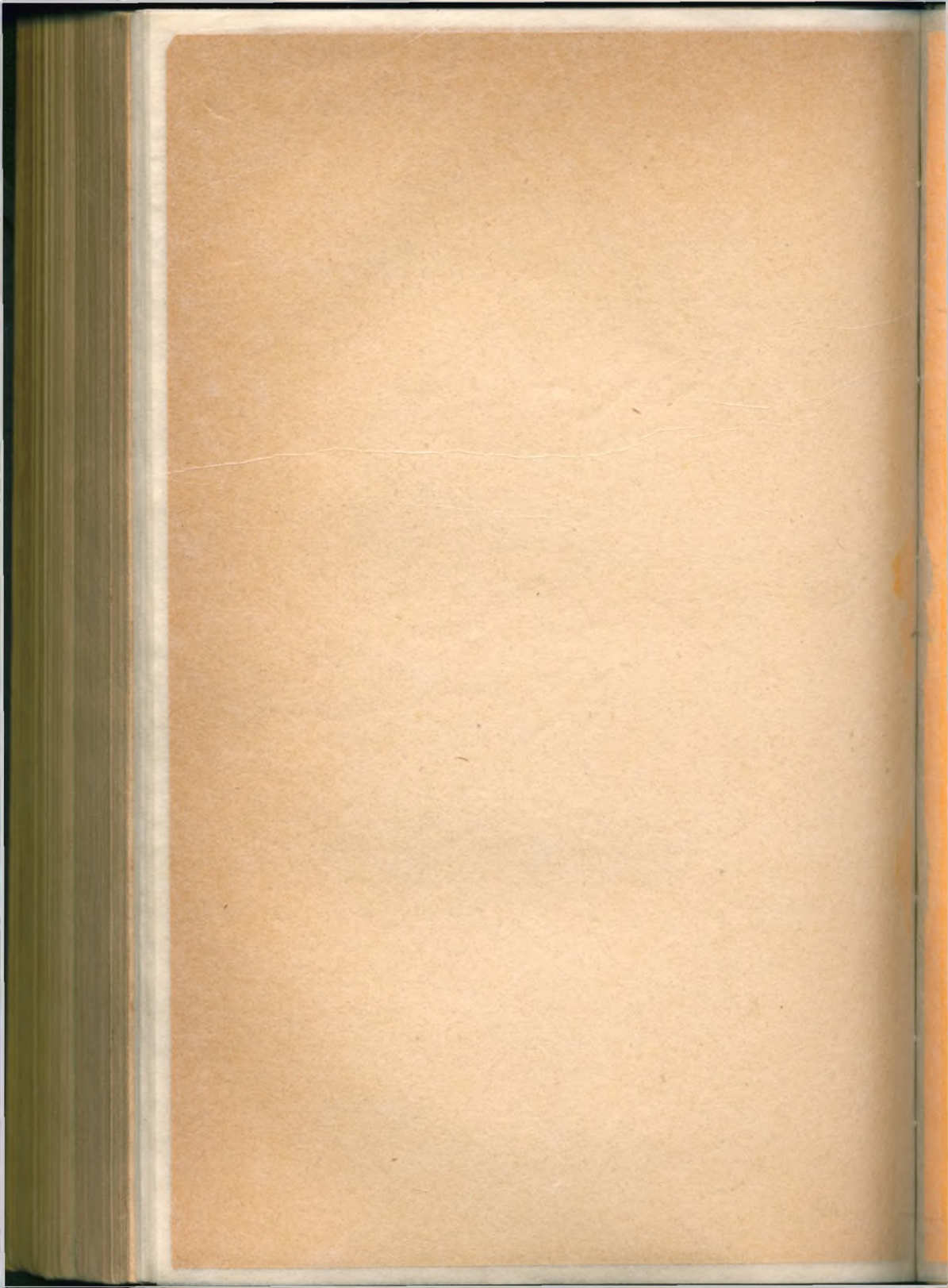
Csendbírtos : Simay János.

Bába : Zöld Mihályné.

49

